

Emnenr. 5.

Fylke: Sør-Trøndelag.

Tillegsspørsmål nr.

Herad: Singsaas.

Emne: Vannbæring.

Bygdelag:

Oppskr. av: Chr. Lodgaard.

Gard:

(adresse): Singsaas

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Oppskrifta er for det meste etter min egen erfaring, og i samraad med flere andre.

Før i tia bares alt vatn med „Vasstree " og to bøtter. Vasstreet var et tre gjort av bjørk, og var ca. 1 m. langt og hengslene var ca. 45 cm. lang med bærekroker. Vasstreet var en mere rett type som hvilte paa skraa over den ene skulder- „Aksla ", slik at en hadde den ene bøtta i en haand litt foran kroppen og den andre i den andre haand litt bakenfor kroppen. Vasstreet er litt krummet nedad og ikke framover. Opprindelig minnes jeg og flere jevnaldrende, at det var vidjer i hengslene med en jernkrok, mens der senere er blitt hengsler av jern med jernkroker.

En bar vatn i trebøtter helt til omkring aar 1900, da kom sinkbøttene etterhvert i bruk, noen annen maate aa bære vatn paa kjennes ikke.

Vatne tømtes i en „Vass-saa", som en hadde staaende baade i stua og ~~paa kjøkkenet~~ i fjøset. I de senere aarene ble gjort vass-stamper av kobber til bruk inne i stua, vel og merke de som hadde raad til dette. Kan bemerkes at kjøkken i den forstand som dette menes naa fortantes neppe for 50. aar sea. Det var nok et lite tilbygg

2
„Kove", men denne bruktes som sengkammers og oppevaring
bøtter og kopper.

Vasstreet bruktes ogsaa til aa bære mjølka inn fra
fjøser med. Naar en maatte bære vatnet riktig langveis,
saa la en enten en barkvist eller saa en isbit oppe i
bøtta, saa ikke vatnet skvatt ut i gjen.

Naar vatnet kom bort paa sitt vanlige stelle og en
maatte ^{bære} det mere langveis fra, var en nødd til aa dra,
eller kjøre det i store vasskopper. Har aldrig hørt at
det er fraktet vatn paa ski.

Det var kona, barna og kvinnelige tjenere og mere
sjelden at mannen eller mannlige tjenere bar vatnet.
Orte tok mannfolka vatnet til hesten i fjøset som kvinn-
folka hadde baaret inn.

Det er flere bruk enda i Singsaas som bærer vatn,
og det bæres for det meste av kvinnfolka.

Fra gammel tid bæres vatnet av kvinnfolka med vass-
tree og trebøtter overalt i Singsaas, men 1810 aarene var
en mann som mere framsynt enn de andre, som la en vann-
ledning, ca 90 alen av borede trestokker fra oppkommet
og til fjøset. Mannen, ~~A/Ans~~ Hans I. Digre, var ogsaa den
første som bygde gjødselkjelder under fjøset sitt, og
denne kjelder er framleis til. Digre ble i 1816 av
„Det Kongelige Norske Videnskapers Selskab" innstilt
til premie paa 10 daler for sine betydelige arbeider.

Etterhvert ble flere og flere storbruk, som „La
inn" vatnet ved hjelp av trestokker, og det finnes i
allfall framleis en slik ledning liggende, og som har
vært i bruk helt til naa, den var like god etter 90 aar.

Etter hvert ble lagt vannledninger av borede tre-
stokker paa de større gaardbruk, men sjelden hos hus-
mennene. Etter som vannledningsstokkene raatnet, er disse
byttet ut med galvannisert jernrør.

Smaabrukerne og de som har bare en stue har fortsatt aa bære vatnet i bøtter, men det er etterhvert lagt mere og mere vannledninger ogsaa hos disse, men desværre ikke hos alle. Alle større gaardbruk har naa innlagt vatn og ogsaa de større smaabruk og de fleste villaeiere.

Det finnes ogsaa de som har vatn innlagt til fjøset, og ikke paa kjøkkenet, men dette blir fort vekke en forandring med.

I følge en statistikk optatt av forhenværende stortingsmann Ingebrigt Huus, Singsaas, vinteren 1947, 11/11/ da det var stor vannmangel i Trøndelag, og dertil barfrost saa mange ledninger spekte vises, at av 317 bosteder, var det bare 275 som hadde innlagt trykkvatn.

Altsaa var da 42 bosteder som framleis manglet den slags goder, og kan med det samme nevnes at av disse

275 var bare 55 ledninger som funksjerte. At ledningene ikke funksjerte var ikke bare at det var vannmangel, men at disse var lagt for grunne, saa tela nådde den.

Siden 1947 er nok mange som har lagt inn trykkvatn men enda ikke alle. Naa legges ledninger baade til fjøs og kjøkken.

I de siste aaret er mange som har dannet „Vasslag" og søker om statsbidrag, saa en vil haape at noen år er gaatt, saa har alle bosteder innen Singsaas sin vannledning.

Det er i allfall ingen naa som maa kjøre vatn med hest, men en og annen fortsetter inntil videre aa bære vatn med vasstree.

Singsaas den 22-2-1951.